

## پاسخنامه مدارس شهرستان

نام کتاب: نمو ۳ ابن عقیل، از باب اعمال المصدرا تا اول التصریف

لطفاً به همه سوالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

## سوالات تستی:

۱. گزینه صحیح را مشخص کنید.
- أ. راكب الناقة طليحان
- ب. اختصم زيد فعمرو
- ج. الذي يطير ثم يغضب زيد الذباب
- د. كنتم و آبائكم
۲. در کدام مورد، ترخیم جایز نیست؟
- أ. قمطر
- ب. جعفر
- ج. فاطمة
- د. مختار
۳. الدليل على أن ما سمى بأسماء الأفعال أسماءً ..... .
- أ. قبولها الجر
- ب. دخول ال عليها
- ج. الحاق التنوين لها
- د. كونه بمعنى اسم
۴. کدام گزینه ترجمه عبارت «یکی از چهارتا» است؟
- أ. رابعٌ اربعة
- ب. رابعٌ اربعة
- ج. واحدٌ اربع
- د. اربعٌ واحد

## سوالات تشریحی:

- \* لا يخلو اسمُ الفاعل من أن يكون معرفاً بال او مجرداً .... .
۱. برای دو قسم فوق مثال بزنید و شرایط عملکرد هر کدام را بنویسید.
- أ. هذا الضاربُ زيداً - الان او غداً او امس. که در این صورت حتی اگر به معنای ماضی هم باشد، عمل می‌کند. ۲. هذا ضاربٌ زيداً الان أو غداً: در صورتی عمل می‌کند که به معنای استقبال و یا حال باشد و اعتماد کند بر چیزی قبل از خودش؛ مثل استفهام یا حرف نداء یا نفی یا خودش نعت یا حال واقع شود، یا خبر باشد
۲. أ. أقسام فاعل «نعم» را بنویسید. ب. در ضمن مثالی بیان کنید چه وقت برای «نعم» تمییز می‌آورند؟
- أ. فاعل نعم: ۱. محلی به «ال» ۲. مضاف به آنچه دارای «ال» است ب. این که ضمیری باشد که در این صورت باید به وسیله اسم نکره‌ای که منصوب است به عنوان تمییز بودن، تفسیر شود مثل «نعم قوماً معشره».
- \* تقع الجملة نعتاً و هي مؤولة بالنكرة و لذلك لا تنعت بها المعرفة و زعم بعضهم أنه يجوز نعت المعرفة بالالف و اللام الجنسية بالجملة و جعل منه قوله تعالى: «و آية لهم الليل نسلخ منه النهار».... .
۳. استدلال بعض به آیه و پاسخ مصنف به آن را بنویسید.
- به آیه فوق استدلال شده به اینکه می‌توان جمله صفتیه را برای موصوفی که معرف به ال جنس است قرار داد؛ مثل جمله «نسلخ منه النهار» که صفت برای «اللیل» قرار داده شده است. ولی مصنف می‌گوید: احتمال دارد جمله مذکور، جمله حالیه باشد و لازم نیست حتماً جمله صفتیه باشد.

۴. در مثال «یا علی ابن الحسین (علیه السلام)» در منادی چند وجه اعرابی جایز است؟ همراه با دلیل توضیح دهید. ۲۳۸/۲ - ۲۳۹

دو وجه جریان دارد: بناء بر ضم (بخاطر این که منادی مفرد معرفه است) و فتحة منادی. لآنه المنادی مفرداً علماً وصف ب «ابن مضاف الی علم» و لم یفصل بین المنادی و بین ابن.

\* یعمل المصدر عمل الفعل فی موضعین ...

۵. دو موردی را که مصدر مانند فعل عمل می کند نام برده و مثال بزیند و حالات سه گانه استعمال مصدر را همراه با مثال بنویسید. ۸۸/۲

۱. احدهما ان یكون نائباً مناب الفعل نحو: «ضرباً زیداً» و الثانی ان یكون المصدر مقدراً بـ «أن و الفعل» أو بـ «ما و الفعل» نحو: عجب من ضربک زیداً امس

۲. حالات استعمال مصدر: مضاف مثل: عجب من ضربک زیداً و مجرد از «أل و اضافه» (= منون) مثل: عجب من ضربک زیداً و محل به «أل» مثل: عجب من الضرب زیداً.

۶. علت منع صرف در کلمات زیر چیست؟ ۳۰۰/۲ - ۳۰۴

ابراهیم: عجمه و تعریف      طلحة: علمیت و تأنیث      معدیکرب: علمیت و ترکیب      غواش: جمع منتهی الجموع.

۷. شعر زیر را توضیح دهید و برای آن مثال بزیند. ۳۲۹/۲

و الفعل بعد الفاء فی الرجاء نُصب \* کنصب ما الی التمنی یتنسب.

فعل مضارع اگر در جواب رجاء باشد با آن معامله تمنی می شود یعنی اگر مضارع مقرون به فاء بود منصوب می شود مثل: «لعلی ابلغ الاسباب أسباب السموات فاطَّلَعَ إلی إله موسی» (بنابر قرائت نصب - یا هر مثال دیگری که صحیح باشد).

۸. در چه صورتی جواب شرط احتیاج به «فاء» دارد؟ همراه با مثال توضیح دهید. ۳۴۴/۲

در جایی که جواب جمله شرطیه، نتواند شرط واقع شود، این جواب باید مقرون به فاء شود (مثل جایی که جواب جمله اسمیه یا فعل امر یا فعل منفی به ما باشد) مثل: «ان جاء زید فهو مُحسنٌ» که جمله «هو محسنٌ» نمی تواند شرط واقع شود یعنی نمی توانیم بگوئیم: «إن هو محسنٌ».

۹. ترکیب و اصل جمله «أما زید فَمُنْطَلَقٌ» را به طور کامل نوشته و توضیح دهید. ۳۵۸/۲

«أما» حرف تفصیل و هی قائمه مقام اداة الشرط و فعل الشرط و المذكور بعدها جواب الشرط فلذلك لزمته الفاء و الاصل مهما یک من شیء فزید مُنْطَلَقٌ فصار اما فزیدٌ ثم اخرت الفاء الی الخبر.